దర్పమా? అందమా?
ఉతాప్ప బాలకేశవులు

''నీకేమైనా కృతజ్ఞత అన్నది ఉంటేగా ? ఛ ! నా మెడకో గుదిబండలా తగలడ్డావు. ఇంతకీ నేను వెళ్ళాక సింగారించుకొని కిటికీదగ్గర నిలబడకు. ఏ సాని కొంపో అనుకోగలరు'' అంటూ తలుపు భళ్ళున వేసుకొని వెళ్ళిన భర్తను చూస్తూ మంచం మీద నిర్వికారంగా కూర్చుండిపోయింది కమల.

పదేళ్ళు అతనితో కాపురం చేశాక అతని మాటలకు బాధపడే శక్తిని కోల్పోయిందామె. పదేళ్ళ క్రితం అయితే, అతనలాటి మాట అంటే తెగబాధ పడిపోయేది. మళ్ళీ అతను చిరునవ్వుతో పలకరించే వరకూ ఏడుస్తూ కూర్చునేది. అతను వచ్చి, ''ఎందుకు కమ్లూ ! అలా ఉన్నావేం ? తోటలోకి వెడదామా ?'' అనేసరికి చిరునవ్వుతో అతన్ని ఎదుర్కొనేది. అతను నవ్వుతూ, ఆనందంగా, ఆప్యాయంగా పలకరిస్తే ఆమె ఎంతో సుఖంగా నవ్వుతూ ఉండేది. లేకపోతే లేనిపోని ఆలోచనలతో సతమతమయ్యేది.

పదేళ్ళ క్రితం —

కమల అప్పట్లో ఇంటర్ చదువుతుండేది. సూర్యం వాళ్ళ పక్కింటి అబ్బాయి. చిన్నప్పటి నుండి ఒకరి కొకరు బాగా తెలుసు. అతనామెకు మంచి స్నేహితుడు. అప్పట్లో కమలకు ఇంకే విషయంలో కొరత లేకపోయినా ఒక్క విషయం తల్చుకొని చాలా బాధపడేది కమల నురీ కురూపి కాదుగానీ, అందగత్తేమటుకు కాదు. నలుగురిలో ఎత్తికనిపించే వ్యక్తిత్వం అసలేకాదు. చిన్నప్పటినుండి తమ అక్కచెల్లెళ్ళు అందర్లో అందంగావున్న చెల్లెలు విమలతో తన్ని పోల్చుకొని బాధపడేది. అందర్లోకి అందంగా వున్న చెల్లెలు తన పాటలతో, మాటలతో అందర్నీ తనచుట్టు తిప్పుకునే విమల్ని, తన్నూ పోల్చుకొని 'నేను అలా లేనే' అని కుమిలిపోయేది. అందులోనూ ఇంట్లోవాళ్ళు తన పెళ్ళికి ఎంత కట్నం ఇవ్వాలి ? కట్నం యిచ్చినా పెళ్ళి కావటం ఎంత కష్టం అనుకుంటూంటే విని ఓ రకమైన ఇన్ఫీయారిటీ కాంప్లెక్సుని పెంచుకుంది. ఎప్పుడైనా సెలవుల్లో సాయంకాలాల్లో ఇంట్లో వుంటే ఇలాంటి మాటలు వినాలన్న భయంతో పక్కింటికి పారిపోయేది.

అలాంటి సమయంలో చనువుగా, స్నేహ పూర్వకంగా మాటాడే సూర్యం చాలా ఆత్మీయుడుగా కనబడ్డాడు. ఎన్నిరోజులుగానో అణచిపెట్టుకున్న బాధ అంతా ఒకరోజు అతనితో చెప్పింది. ఆ రోజు కమల తల్లి భర్తకు మధ్యాహ్నం కాఫీ ఇస్తూ —

''ఏమండీ కమలకేమయినా సంబంధాలు చూశారా ?'' అని కమల పెళ్ళిమాటలు ఎత్తారు.

'మాదు. విమలకు పెళ్ళి చేయమంటే ఈ నెల్లో చేయమన్నా చేసేస్తాను. కమల కంటావా నేనేం చెప్పలేను. దాని అందం చూసీ, మనం ఇవ్వబోయే ముష్టి ఐదు వేలు కట్నం చూసీ ఎవడొస్తాడు చెప్పు ?''

ఇంతవరకూ విన్న కమల ఇహ అక్కడుండలేక పక్కింటికి పారిపోయింది. ఏదో పత్రిక తిరగేస్తున్న సూర్యం కమల్ని చూడగానే —

'అదేమిటి కమలా అలా ఉన్నావ్, ఏమైంది ?' అంటూ లేచి దగ్గరకొచ్చాడు. ఎన్నేళ్ళగానో ఎవరితోనూ చెప్పకోకుండా దాచుకున్న దుఃఖమంతా ఒక్కమారుగా పొంగివచ్చింది.

'ఈ బాధ నేను పడలేను సూర్యం. నా అనాకారితనం నన్ను మాత్రమే బాధపెట్టేలా అయితే ఫర్వాలేదు సూర్యం. కాని నా గురించి అమ్మా, నాన్న కెంత బాధ చూడు. ఇంకెంత కాలం నాకు చదువు చెప్పించగలరు ? ఈ ఇంటరో, బియ్యేనో అయ్యాక పెళ్ళి చేయక తప్పదు. కాని నాలో ఏముందని ఎవరయినా నన్ను పెళ్ళి చేసుకోవటానికి ఇష్టపడతారు చెప్పు ? నాకున్నపాటి చదువు ఎంతోమంది అమ్మాయిలకుంటుంది. అందమా ? డబ్బా ? నేను చచ్చిపోతే ఎవరికీ ఏ సమస్యా ఉండదు అంటూ కమల చేతుల్లో మొహం దాచుకుని ఏడవ సాగింది.

'అదేం మాట కమలా ? నిన్ను నేను పెళ్ళి చేసుకుంటాను. చావు మాట మరి ఎత్తకు. నువు అందంగా లేవు నీకు డబ్బు లేదు. అంతా నిజమే. అయినా నిన్నే పెళ్ళి చేసుకుంటాను నేను. నీకీ బాధ తప్పించటానికి ఎలాంటి త్యాగమయినా చేస్తాను కమలా' అని సూర్యం అనేసరికి కమల విస్తుబోయింది. ఒక్క నిముషం అది కలా, నిజమా అనిపించింది. రాత్రి చీకట్లో తోవ తప్పిన మనిషికి దూరాన కనిపించే వెలుగు, అది ఏదయినా ఇంటి దీపమన్న నమ్మకం చిక్కనట్టే, కమల అతని మాటల్ని నమ్మలేకపోయింది. ఆ అపనమ్మకంతోనే—

'నిజంగానే అంటున్నావా సూర్యం. నాకోసం అంత త్యాగం చేయటానికి సిద్ధంగా ఉన్నావా ? అయినా ఒక్కమారు ఆలోచించు నేను కాకపోతే నీకు ఎంతో అందమూ, డబ్బూ ఉన్న అమ్మాయి దొరకవచ్చును' అంది.

'నిజమే, కాని నేను నిన్నే పెళ్ళి చేసుకుంటాను అయితే ఇప్పట్నుంచీ ఈ విషయం వూళ్ళో అంతా చాటకు. నా ఎం. ఎస్సీ అయిపోనీ. తర్వాత ఇంట్లో చెబుతాం. మీ ఇంట్లోవాళ్ళెలాగా వద్దనరు. నీకు, ఇంత చదువుకున్న అందమయిన అబ్బాయి దొరికితే అదే తమ పుణ్యం అనుకుంటారు. మా ఇంట్లో వారితో దెబ్బలాడాల్సివస్తే దెబ్బలాడతాను. ఇక ఏడవకు మరి. ఎవరో కొంతమంది అమ్మాయిలే ఏడిస్తే బావుంటారు.'

అలా ప్రారంభమయింది వారి ప్రేమ వ్యవహారం. అతన్ని ఓ రకంగా ఆరాధించేది కమల. కమల కంతవరకు పెద్దగా అబ్బాయిలతో పరిచయం లేదు. పరిచయమున్న సూర్యం ఆమెకు ఆరాధ్య దేవత అయ్యాడు. అతను ఏ లోపమూ లేని దేవుడిలా అగుపించేవాడామెకు.

ఆ తరువాత రెండ్నెల్లవరకూ భూమిమీద నడవలేదామె. అదేదో తెలీని ఉత్సాహం ఆమెను సదా సంతోషంగా ఉండేలా చేసింది. ఆమెలో పొంగి పొరలే ఉత్సాహాన్ని చూసి ఇంట్లో అందరూ విస్తుబోయారు. అది వేసంగి కావటం మూలాన్న తరచు సూర్యాన్ని కలుసుకోగలిగేది ఆమె, ఎన్నో మార్లు.

'నిరాశతో చావాలని ఉన్న నన్ను దేవుడిలా వచ్చి ఆదుకున్నావు సూర్యం' అనేది కృతజ్ఞతతో. అతను ఓ చిరునవ్వు నవ్వి వూరుకునేవాడు.

'అలా నవ్వుతూంటే అచ్చం దేవానంద్‌లా ఉన్నావ్ సూర్యం' అనేది కమల అతన్ని ఆరాధనా భావంతో చూస్తూ.

ఆ సంవత్సరం అతను ఎం. ఎస్సీ చదవటానికి వాల్తేరు వెళ్ళాడు. అతను వెళ్ళాక కమల బాగా బెంగ పెట్టేసుకుంది. అంతవరకూ ఏమీకాని వ్యక్తి ప్రేమ అన్న భావన కలిగేసరికి ఎంత దగ్గరవాడయి పోయాడు — అని ఆశ్చర్యపోయిందామె. రెండు రోజులకోమారు ఉత్తరం రాసేదతనికి వాటిలో అతన్ని తనెంతలా ఆరాధిస్తోందో, అతను తన దగ్గర లేకపోతే ఎంత బాధగా వుందో రాసేది.

'ఇంతకు ముందు జీవితం చాలా నీరసంగా అనిపించేది సూర్యం. కాని దానిలో ఇంత ఉత్సాహాన్ని నింపి, జీవితాన్ని ఆనందదాయక మనిపించేలా చేసి వెళ్ళిపోయావు. నిన్ను చూడకుండా, నీ మాటలు వినకుండా ఎలా ఉండను సూర్యం? ఇంతకీ ఎప్పుడొస్తావు?'

'నీకు సెలవు లెప్పుడొస్తాయో అని ఎదురు చూడటంలోనే నా సమయమంతా గడుస్తోంది. ఇప్పుడెవరైనా 'ఏమిటి తల్లీ, ఇంత అసహ్యంగా కనిపిస్తున్నావు' అని అన్నా మునుపటిలా బాధ పడటం లేదు. నా సూర్యానికి నేను బావున్నాననిపిస్తేచాలు మిగిలిన వాళ్ళ కళ్ళ కెలా కనిపిస్తేనేం? అయినా ప్రేమకూ, అందానికీ సంబంధ మేమిటి చెప్పు ? ఒట్టి ఆకర్షణే అయితే అప్పుడు అందం ప్రశ్న వస్తుంది. ఇంతవరకూ ఎవరికీ కనిపించని అందం నీకు కనిపించిందంటే దానికి కారణం నీ కళ్ళే అవునా?'

'చిన్నప్పటినుంచీ కని, పెంచిన తల్లీ, అమితంగా ప్రేమించే నాన్నా, అక్కా అక్కా అంటూ దగ్గర కొచ్చే చెల్లీ, తమ్ముడూ అందరూ ఇప్పుడు దూర మయ్యారు. నీ కోసం వీళ్ళ నందర్నీ వదులుకుని వచ్చేయటానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను. నువ్వు తోడుగా ఉన్నావంటే ఎలాంటి చీకట్లో నయినా నిర్భయంగా నీ వెంట వచ్చేయగలను'

అలా, అలా ఎన్నో ఉత్తరాలు రాసేది కమల. తన ఉత్తరాల్ని ఎంతో ఆత్రుతగా చదివి గర్వపడే వ్యక్తి ఒకడున్నాడన్న తలంపే ఎంతో సంతృప్తి నిచ్చేదామెకు.

ప్రేమికులకు ప్రపంచమంతా అందంగా కనిపిస్తుందంటారు. కాని కమల విషయంలోమటుకు అది నిజం కాలా. సూర్యం ప్రేమతో ఆమె సుఖి నిజమే. కాని ఆమె దుఃఖినికూడా. అతని ప్రతీ ఉత్తరం చదివేటప్పుడూ కన్నీరు కార్చేదామె. ఇంత ప్రేమిస్తాడు సూర్యం నన్ను. కాని నన్నిలా బాధించటంలో అతనికి కలిగే తృప్తి ఏమిటో.. అనుకొనేది. అతనయి అతనే తను చేసిన పొరపాటును గుర్తించే వరకు ఇక ఉత్తరాలు రాయకూడదు అని గట్టిగా నిర్ధారించుకునేది. కాని ఆమె ఉత్తరం రాయటం ఒక్కరోజు ఆలస్యమయినా ''నీ ఉత్తరాల కోసం వేయి కళ్ళతో ఎదురుచూసే ప్రాణి వాల్తేరులో ఉన్నాడన్న విషయం మర్చిపోయావా ? తిరుగు టపాలో నీ ఉత్తరం వస్తుందని ఆశిస్తాను'' అన్న అతని ఉత్తరం ఆమె మనసులోని అనుమానాల్నంతా దూదిపింజెల్లా ఎగరగొట్టేసేది. వెంటనే ఓ నాలుగు కాగితాలు ముందేసుకుని ఉత్తరం రాయటానికి కూర్చునేది.

వాల్తేరు వెళ్ళిన కొత్తలో సూర్యం ఓ ఉత్తరంలో —

కడప రచన సాహిత్యవేదిక ఏర్పాటుచేసిన మహాకవి గడియారం వేంకటశేషశాస్త్రి అవార్డు ప్రదానోత్సవ సభలో ప్రసంగిస్తున్న డా. పుట్టపర్తి నారాయణాచార్యులు, అవార్డు గ్రహీత శ్రీ భూతపురి సుబ్రహ్మణ్యశర్మ, అవార్డు ప్రదానం చేసిన డా. మల్లెమాల వేణుగోపాలరెడ్డి, సభాధ్యక్షులు డా. జె. వి. సుబ్బరాయడు, శ్రీ సనగరం పార్థసారథి, శ్రీ వెల్లాల నరహరి శర్మగార్లని చిత్రంలో చూడవచ్చు

*

మానస ఆర్ట్ థియేటర్స్, హైదరాబాదువారు నిర్వహించిన కవితల పోటీలలో మొదటి బహుమతి పొందిన శ్రీ గుండాన జోగారావుకి మొమెంటో నందజేస్తున్న ప్రముఖ చలనచిత్ర దర్శకుడు శ్రీ కమలాకర కామేశ్వరరావుగారిని చిత్రంలో చూడవచ్చు

డబ్బా ? అందమా ?

''కమలా,

ఇవాళ ఓ అందమయిన అమ్మాయిని చూశాను. ఎంత బావుందనుకున్నావ్ సన్నగా, పొడుగ్గా, పెద్ద పెద్ద కళ్ళతో బంగారు తీగలావుంది. ఆ అమ్మాయి పేరు లావణ్య నా క్లాసుమేటు. నేను కాలేజీకి వెళ్ళిన రెండో రోజునే ఆ అమ్మాయి నా దగ్గరకు వచ్చి ''మిస్టర్ రావ్. నేను సిలబస్ రాసుకోలేదు మీ దగ్గరుంటే ఇస్తారా ? ప్లీజ్'' అంది. ఆమె తియ్యటి కంఠం వింటూంటే అంతా మర్చిపోయాననుకో కమలా — నిన్ను కూడా ఎంతటి అందం ఆ అమ్మాయిది. సల్వార్, కమీజు వేసుకొని ఆ అమ్మాయి నడుస్తూంటే . వోహ్ ఆ అందాన్ని ఏమని వర్ణించను ? ఇంతకీ అబ్బాయిలంతా లావణ్య నన్నే పలకరించినందుకు కంగ్రాచ్యులేట్ చేస్తూ ఏమిటన్నారో తెలుసా ? ఇంతమంది అబ్బాయిల్లోకి నన్నే పలకరించటానికి కారణం నా అందమట నేను గ్రిగరీ పెక్‌లా ఉంటానని అమ్మాయిలనుకొంటుంటే విన్నారట. మొత్తంమీద నా అందంతో యూనివర్శిటీ లోని అమ్మాయిల్నంతా తిప్పుకోవచ్చని అంటున్నారు. చూడాలి మరి .

వెంటనే వుత్తరం రాస్తావుకదూ ? నీ ఉత్తరం కోసమే ఎదురుచూస్తుంటా !''

అని రాశాడు తన గురించి ఒక్కముక్కయినా లేకుండా అతను రాసిన ఆ ఉత్తరాన్ని చూసి ఆమె హృదయం అసూయతో భగ్గుమంది. మళ్ళీ ఉత్తరంలో కమల —

''నువ్వు లావణ్యాని ప్రేమించటం లేదుకదా సూర్యం ? అలాగే వుంది నీ వాలకం చూస్తే అలా మాత్రం చేయకు సూర్యం నా కిప్పుడు ప్రపంచంలో మిగిలింది నువ్వొక్కడివే. మిగిలిన వారేమయినా, నువ్వొక్కడివీ నా వాడివిగా ఉన్నావన్న ఆశతో జీవిస్తున్నాను నేను. ఇకప్పుడు నువ్వు ఇంకా అందమైన అమ్మాయిని చూసి ఆ అమ్మాయే కావాలి నాకు, నువ్వొద్దు, అంటే నా గతేం కాను. ఎవరు కాదన్నా గోదావరి ఆశ్రయమిస్తుందిలే' అంటూ తన బాధనంతా వెళ్ళబోస్తూ సూర్యానికి ఉత్తరం రాసింది

సూర్యం జవాబుని విప్పి చదవటానికి కూడా భయం వేసిందామెకు దానితో తన జీవితం అటో ఇటో తేల్చేసే ముక్క ఉంటుంది 'నీకు గోదావరే గతి' అంటే...

వణికిపోతూ ఆ ఉత్తరాన్ని విప్పింది దానిలో రెండే పంక్తులున్నాయి

''ఏది ఏమయినా నిన్నే పెళ్ళి చేసుకుంటాను ఆ హామీ చాలుగా. ఇక దేనిగురించీ పట్టించుకోకు.''

అదే ఆమెకు అమితానందాన్ని కలిగించింది ఇక నాకు కావల్సిందేమిటి అని తృప్తిగా నిట్టూర్చింది

కాని ఆ తృప్తి ఎన్నో రోజులు నిలువలేదు అప్పుడప్పుడు సూర్యం ఉత్తరాల్లోని కొన్ని వాక్యాలు ముళ్ళలా గుచ్చుకుంటూనే వున్నాయి అలాంటి ఉత్తరాలు చదివినప్పుడు ఆమెకు 'ఛ, సూర్యం ఇంత నీచంగా ఆలోచిస్తాడేమిటి ?' అనిపించేది. అయినా అతనంటే ఉన్న ప్రేమ ఆ భావాన్ని ఆమెలో ఎక్కువ కాలం ఉండేలా చేసేదికాదు ఓ మారతను—

'నువ్వు ఎప్పట్లాగే సింగారించుకొని కాలేజీకి వెడుతున్నావనుకుంటాను అయినా నీకింకా చదువెందుకు, ఎలాగయినా అందంగా కనపడి అబ్బాయిల్ని ఆకర్షించాలన్న తాపత్రయం కాకపోతే ? యూనివర్సిటీ అమ్మాయిల హీరోని నిన్ను పెళ్ళి చేసుకుంటానన్నాను కదా, ఇంకా చదువెందుకు చెప్పు ?' అని రాశాడు

'అతనికిలాగానే నాకూ చదువు అవసరమని ఎందుకనుకోకూడదు ? నాకు కొత్త కొత్త విషయాలు తెలుసుకోవాలన్న కోరికా, నా పరిధిని పెంచుకోవాలన్న ఆకాంక్ష ఉండదని అనుకున్నాడా ? లేక నేను ఏమీ తెలుసుకోనక్కర్లేదని అతని అభిప్రాయమా ?' అని ఓ రోజంతా బాధపడింది మళ్ళీ, అబ్బే లేదు, నేను ఎండా, వానా అన్నవి లేకుండా ఇలా తిరగటం అతని కిష్టంలేదు, అని తన్నుతానే సమాధానపర్చుకుంది.

సూర్యం ఎదురుగుండా వున్నపుడు ఆమెకు ఇవేవి జ్ఞప్తికి వచ్చేవికావు అతనిమీది ఆరాధనా భావంతో ఆమె హృదయం నిండిపోయేది కా అతను వాల్తేరు వెళ్ళాక ఓ రకమైన అశాంతితో చికాకు పడిపోయేది. ఒక్కోమారు ఆమెకు అనుమాన వచ్చేది 'నిజానికి సూర్యానికి తనంటే అభిమాన ఉందా ?' అని అలా అనిపించినపుడే ఓమారతన్ని ఆ ప్రశ్న అడిగింది

'చాలా పిచ్చిగా ఉందే నీ ప్రశ్న' అని నవ్వి వూరుకున్నాడు అతను

'నిజమే అంతా నా పిచ్చిగాని, ఎందుకిల ఆలోచిస్తున్నాను నేనంటే ఎంత ఇష్టం లేకపో అందర్నీ వదులుకుని అయినా నన్ను పెళ్ళి చేసుకో టానికి సిద్ధపడతాడు ! సూర్యం నావాడు, ఇం విషయం గురించీ పట్టించుకోకూడదు' అని సంతృప్తి పడింది కమల

ఆమె ఎంత సరిపుచ్చుకున్నా, ఎందుకో రోజుల గడుస్తున్నకొద్దీ— సూర్యం తనకు దూరమవుతున్నాడనిపించింది కమలకు. అతనంటే ఎంతో అభిమానం ఉందామెకు. అతను వూరికి వస్తున్నాడంటే సంతోషమే కాని .

కాని ఇప్పుడు మొదటిలా వారానికి నాలుగు ఉత్తరాలు రాయాలనిగాని లేకపోతే రెండు రోజులు శెలవిచ్చినా సరే అతను వస్తే బావుండునన్న కోరికగానీ లేవామెలో అతని దగ్గర్నుంచి జవాబు రావడం ఆలస్యమైనా మొదటిలా ఆవేదన లేదు కాని అమె మొదటిలా ఉత్తరాలు తరచుగా రాయకపోతే సూర్యానికి చాలా కోపం వచ్చేది. అలా కోపం వచ్చినపుదు అతను రాసే ఉత్తరాలు చాలా బ్రూటల్‌గా ఉండేవి

''నీకు నేనంటే లక్ష్యం లేదు కృతజ్ఞత అసలే లేదు లేకపోతే ఇంకో బాయ్‌ఫ్రెండ్ దొరికాడా ? అయినా నీ మొహానికి బాయ్‌ఫ్రెండ్ కూడానా? ఎవడు ప్రేమిస్తాడు నిన్ను ? వారానికి రెండు ఉత్తరాలల్లా నెలకు రెండు చేశలేం ? నీకు తెలుసుగా ఇలాంటి వన్నీ సహించి వూరుకునేవాడిని కానని. ఈ ఉత్తరం అందుకున్న వెంటనే జవాబు రాయాలి

నువ్వు. నీకీ వుత్తరం బుధవారంనాడు అందుతుంది. శుక్రవారంలోగా నీ ఉత్తరం క్షమాపణలతో సహా నాకందాలి'' అని.

ఆ ఉత్తరంతో కమలకు ఒక్కమారుగా అతనంటే ఏమిటో తెలిసినట్టయింది. అతనంటే ఒక రకమైన భావంతో మూసుకుపోయిన ఆమె కళ్ళు అకస్మాత్తుగా తెరుచుకున్నాయి. ఏదో సుందర స్వప్నంలో విహరిస్తున్న మనసు, మేలుకున్నాక కనిపించే అసహ్యమయిన వాస్తవికతను చూసి బెదిరి పోయేలాగా ఆమె కూడా కొత్తగా కనిపిస్తున్న అతని రూపాన్ని వ్యక్తిత్వాన్ని చూసి బెదిరిపోయింది. ఆ షాక్ నుండి కొంచెం తేరుకున్నాక నెమ్మదిగా ఆలోచించసాగింది.

'ఇంతకీ అందమూ, ఆకర్షణా లేని తన్ని అతను ప్రేమించలేదు. అతనికి ఎలాంటివారి నయినా సరే ప్రేమించే శక్తి లేదు. అతను తన్ను పెళ్ళి చేసుకుంటానని అనటం ఒక్క కారణాని కోసమే— తన ఆరాధనా, అభిమానం అతనిలోని ఓ దాహాన్ని తృప్తిపరుస్తున్నాయి. దుఃఖంలోపడి చనిపోయినా ఫర్వాలేదనుకుంటున్న ఓ ప్రాణికి జీవదానం చేశానన్న భావనతో గర్వపడుతున్నాడు. అదీగాక అతన్ని ఎవరయినా ప్రాణమిచ్చేంతగా ప్రేమిస్తున్నారన్న ఆలోచన అతనికి సంతృప్తినిస్తోంది. అతను సెల్ఫ్-సెంటర్డ్ మనిషి. అతనికి తన్నుతప్ప మరెవర్నయినా ప్రేమించే శక్తిలేదు. కాని తన్ను మరెవరయినా గాఢంగా ప్రేమించాలన్న కోరిక మటుకు ఉంది

ఒక్కమారుగా ఇదంతా అర్థమయ్యేసరికి కమల తల తిరిగిపోయింది. అయితే అతని ఇంట్లో అతని బానిసలా ఉండటానికి ఓ ప్రాణి కావాలి. మనిషి అతన్ని ఆరాధించగలిగితే మరీ మంచిది ఎవర్నీ ఆకర్షించలేని వ్యక్తి అయితే ఎలాంటి భయమూ అక్కర్లేదు గనుక తన్ని ఎంచుకున్నాడు. పైగా కట్నం తీసుకోలేదన్న అభిమానంతో అతని మాటకు తను ఎదురు చెప్పలేనని అతని నమ్మకం.

'ఇంతకన్నా కట్నం పుచ్చుకుని పెళ్ళాడేవాడే నయం. ముందెంత బేరాలు చేసినా ఆ తరువాత భార్య అన్న గౌరవంతో నయినా చూస్తాడు. అలా కాకపోయినా కారుచీకట్లో చూడకుండా గోతిలో పడవచ్చు. కాని తెలిసీ తెలిసీ ఇలాంటి మనిషిని పెళ్ళి చేసుకొని ఆ బందిఖానాలో ఎలా ఇరుక్కోనూ' అనుకుంది కమల. 'అందుకనే వెంటనే అతనికి ఓ ఉత్తరం రాసింది.

''సూర్యం,

నీకు నా కన్నా అందమైన అమ్మాయి ఓ ఇరవైవేల కట్నంతో దొరుకుతుంది. నువ్వలాంటి అమ్మాయిని పెళ్ళి చేసుకోవటమే ఉత్తమ మనిపిస్తోంది. అవునా? నాకు ఆలోచించేశక్తి, అభిమానించే హృదయం తప్ప మరేమున్నాయి చెప్పు? ఇలా ఏ ప్రత్యేకతాలేని నాతో నీకేం ఆనందం కలుగుతుందో నాకే తెలీటంలేదు. ఇక నా గురించి ఆలోచించటం మానేసి మరో అందమయిన లావణ్యనో, జయనో, అరుణనో, శోభనో పెళ్ళిచేసుకో. నీ సుఖమే నాకు కావలసింది. కమల.''

వెంటనే అతని దగ్గరనుండి ముచ్చటగా నాల్గు వాక్యాలతో కూడిన ఓ వుత్తరం వచ్చింది.

''నీ వుత్తరాలన్నీ నా దగ్గర ఉన్నాయన్న విషయం మర్చిపోయినట్టున్నావు. నువ్వు మరెవర్నయినా పెళ్ళి చేసుకోవటానికి ప్రయత్నిస్తే ఏం జరుగుతుందో తెలుసుగా. మా నాన్నగారితో మాట్లాడతాను. వచ్చే వేసంగిలో మన పెళ్ళి అవుతుంది.''

ఆ ఉత్తరం చదివిన కమల నిర్ఘాంతపోయింది. ''నువ్వు అక్కర్లేదు బాబోయ్'' అంటున్న మనిషే కావాలంటాడు. ఇదేం పట్టుదల? పెళ్ళి కాకముందే ఇలా ఉన్న తను పెళ్ళయ్యాక అతన్ని ప్రాణప్రదంగా అభిమానించగలదని భావిస్తున్నాడా అతను? కాని ఇక తను చేయగలిగిందేమిటుంది? అతను నాన్నగారికి ఆ ఉత్తరాల్లో ఏ ఒక్కదాన్ని చూపినా నాన్నగారు ఉగ్రస్వరూపులయిపోతారు. అమ్మ 'నీ మీద ఉంచిన నమ్మకాన్ని వమ్ముచేశావే' అని బాధపడుతుంది. మొత్తానికి తన మాట వినకుండా ఏడుపులూ—పెడ బొబ్బలుమధ్య పెళ్ళికానిచ్చేస్తారు. ఈ ఆలోచనలమధ్య పొగలమధ్య చిక్కుకున్న మనిషిలా ఉక్కిరిబిక్కిరై పోయింది కమల. కాని ఆ పెళ్ళినుండి తప్పించుకునే మార్గమేదీ కనబడలేదామెకు — ఒక్క ఆత్మహత్య తప్ప. ఓ రెండేళ్ళ క్రితం అయితే బహుశా ఆ పనే చేసేదేమో. కాని అయ్యేదేదోకానీ అన్న మొండి ధైర్యంతో అలాగే నిర్లిప్తంగా ఉండిపోయింది కమల.

అతనన్నట్టుగానే వారి పెళ్ళి ఆ వేసంగిలో అయిపోయింది. సూర్యం తల్లిదండ్రులు మొదట్లో ఏమాత్రం కట్నం లేని ఈ సంబంధం వద్దని పట్టుబట్టినా ఎదిగిన కొడుకు మాట కెదురు చెప్పలేక ఒప్పుకున్నారు. అనుకోకుండా కమల పెళ్ళి సమస్య ఇంత తేలిగ్గా తీరిపోవటంతో మహా సంతోష పడిపోయారు కమల తల్లిదండ్రులు.

సూర్యం పెళ్ళికి అతని స్నేహితులు చాలామంది వచ్చారు పెళ్ళి అయిన మరుసటి రోజున సూర్యం ఉన్న గది ముందుగా వెడుతున్న కమలకు ఎవరో సూర్యాన్ని —

''ఇంత అందమూ చందమూలేని అమ్మాయిని ప్రేమించి — పెళ్ళి చేసుకుంటానంటున్నావ్ కనీసం డబ్బయినా ఉందా?'' అనడగటం వినిపించింది అతనేం జవాబు చెబుతాడోనని అక్కడే ఆగి వినసాగింది.

''డబ్బా లేదూ, పాడూ లేదు. నేనంటే పిచ్చి అభిమానం ఆ అమ్మాయికి. ఆ అమ్మాయి రాసిన ఓ వుత్తరం చూశావుగా, నేనంటే పడిచస్తుంది. కాబట్టి నేనేం చేసినా అడ్డు చెప్పదు. నాకు లావణ్య, జయ, శోభ, పార్వతి, రాగిణి, సరోజినీ లాంటి స్నేహితులున్నారని తెలిసినా ఏమీ చెయ్యలేదు అదే కట్నం తెచ్చిన అమ్మాయైతే నామీద అధికారం చెలాయించటానికి చూస్తుంది కమల నన్ను అలా దబాయించగలదా? ఇంట్లో కుక్కలా పడివుంటుంది!

సూర్యం మాటలు వింటూంటే కాళ్ళక్రింద భూమి కదలిపోతున్నట్టుగా అనిపించింది కష్టపడి వెనక్కితిరిగి తన గదికెళ్ళి పడుకుంది సూర్యానికి తనగురించి ఉన్న 'అభిప్రాయం ఖచ్చితంగా తెలిసిపోయినది ఇక ఎప్పటికయినా అతను తన్ను అభిమానించగలడన్న ఆశ మొలకెత్తకుండానే చచ్చిపోయింది

ఆ తరువాత ఆమె జీవితం అలాగే అతనన్నట్టుగానే కుక్క జీవితంలాగా గడిచిపోయింది. అతని తిరుగుళ్ళూ, తిట్లూ ఏవీ ఆమెమీద పనిచేసేవికావు అతని మాటల్నన్నింటినీ ఓ కర్రముక్కలా, నిర్లిప్తంగా, ఉదాసీనంగా వింటూ నిలబడేది. అతను ఎప్పుడయినా ఆమెని కొట్టటానికి చేయెత్తగ, అలాగే అదే ధిక్కారంతో, సంస్కారంతో నువ్వు నాకన్నా తక్కువ అన్న భావంతో అతని మొహంలోకి చూసేది ఆ తిరస్కారం అతని చేతిని ఇకముందుకు వచ్చేలా చేసేదికాదు

ఎప్పుడయినా, ఎవరికయినా ఆమెను పరిచయం చేస్తూ ''మాది ప్రేమ వివాహం'' అని అతను అన్నప్పుడు మాత్రం ఆమె శరీరం కోపంతో భగ్గుమని మండేది. 'ప్రేమ అంటే ఏమిటో ఇతనికి తెలీదు నన్ను మరో దారి లేకుండా ట్రాప్ చేసి పెళ్ళి చేసుకున్నాడు' అని చాటి చెప్పాలనిపించేది

కాని ఆమె చేయగలిగిన దేమున్నది?

* * *

తలుపు దబాలున తోసిన చప్పుడు కావడంతో ఉలిక్కిపడింది కమల

'ఇంకా అలాగే కూర్చున్నావేం? మొగుడు ఇంటి కొచ్చేసరికి కాస్త శుభ్రంగా తయారై ఎదురు రావాలన్న జ్ఞానం కూడా లేదేం? ఇంకెవత్తెనయినా పెళ్ళి చేసుకుంటే డబ్బుకు డబ్బు వచ్చేది ఇలాంటి జిడ్డు మొహాన్ని కాకుండా కొంచెం అందంగా వున్న పిల్లనయినా కట్టుకుంటే సుఖపడుదును నా ఖర్మ కాలి తగలడ్డావు' అంటూ గాలి దుమారంలా లోపలి కొచ్చాడు సూర్యం. అప్పటికే తలుపు దగ్గర కెళ్ళిన కమల ఒక్క క్షణం ఆగి, ''భోజనానికి కంచం పెడుతున్నా'' అంది.